

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

בראשית פרק ב'

(כב) וַיְבַרְכֵם יְהוָה אֱלֹהִים אֵת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֵל הָאָדָם: (כב) וַיְבַרְכֵם יְהוָה אֱלֹהִים אֵת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֵל הָאָדָם: (כב) וַיְבַרְכֵם יְהוָה אֱלֹהִים יְת' עַל־עַל דְּנִסְיָב מִן אָדָם לְאִתְתָּא וְאִתְתָּא לְוֹת אָדָם:

(כג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפְּעַם עַצְמִי וּבִשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחָהּ זֹאת: (כג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפְּעַם עַצְמִי וּבִשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחָהּ זֹאת: (כג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הֲדָא זְמַנָּא גְרַמָּא מְגַרְמִי וּבִסְרָא מִבְּסָרִי לְדָא יִתְקַרֵי אִתְתָּא אַרִי מִבְּעֻלָּא נְסִיבָא דָא:

(כד) עַל כֵּן יִעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: (כד) עַל כֵּן יִעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: (כד) עַל כֵּן יִשְׁבּוֹק גְּבֵר בֵּית מִשְׁכְּבֵי אָבוּהִי וְאִמֵּיהִי וְדָבַק בְּאִתְתֵּיהִי וְיִהְיוּ לְבִסְרָא חָד:

(כה) וְיִהְיוּ שְׁנֵיהֶם עַרְוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַשְׂשׁוּ: (כה) וְיִהְיוּ שְׁנֵיהֶם עַרְוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַשְׂשׁוּ: (כה) וְיִהְיוּ תְרוּיְהוֹן עַרְטִילָאִין אָדָם וְאִתְתֵּיהִי וְלֹא מִתְבַּלְמִיּוּ:

ג (א) וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֵל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגָּן: (א) וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֵל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגָּן: (א) וְחִוּיָא הָוָה חֲפִים מִכָּל חוֹת בְּרָא דִי עֲבַד יְי' אֱלֹהִים וְאָמַר לְאִתְתָּא בְּקוּשְׁטָא אַרִי אָמַר יְי' לֹא תִיכְלוּן מִכָּל אֵילָן גִּינְתָא:

(ב) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵל הִנְחֹשׁ מִפְּרִי עֵץ הַגָּן נֹאכַל: (ב) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵל הִנְחֹשׁ מִפְּרִי עֵץ הַגָּן נֹאכַל: (ב) וְאָמַרְתָּ אִתְתָּא לְחִוּיָא מִפְּרִי אֵילָן גִּינְתָא נִיכּוּל:

(ג) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ פֶּן תָּמוּתוּן: (ג) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ פֶּן תָּמוּתוּן: (ג) וּמִפְּרִי אֵילָנָא דִי בְמַצִּיעוּת גִּינְתָא אָמַר יְי' לֹא תִיכְלוּן מִנֵּיהּ וְלֹא תִקְרַבּוּן בֵּיהּ דִּילְמָא תָּמוּתוּן:

(ד) וַיֹּאמֶר הִנְחֹשׁ אֵל הָאִשָּׁה לֹא מוֹת תָּמוּתוּן: (ד) וַיֹּאמֶר הִנְחֹשׁ אֵל הָאִשָּׁה לֹא מוֹת תָּמוּתוּן: (ד) וְאָמַר חִוּיָא לְאִתְתָּא לֹא מוֹת תָּמוּתוּן:

(ה) כִּי יִדַע אֱלֹהִים כִּי בָיוֹם אָכַלְתֶּם מִמֶּנּוּ וּנְפַקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהִייתֶם כַּאֲלֹהִים יִדְעִי טוֹב וְרָע: (ה) כִּי יִדַע אֱלֹהִים כִּי בָיוֹם אָכַלְתֶּם מִמֶּנּוּ וּנְפַקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהִייתֶם כַּאֲלֹהִים יִדְעִי טוֹב וְרָע: (ה) אַרִי גְלִי קְרָם יְי' אַרִי בְיוֹמָא דְתִיכְלוּן מִנֵּיהּ וְיִתְפַתְחוּ עֵינֵיכוֹן וְתִהְיוּן כְּרַבְרָבִין חֲפִימִין בֵּין טַב לְבִישׁ:

(ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תֵאֻוָּה הוּא לְעֵינָיִם וּנְחַמֵּד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וְתִקַּח מִפְּרִיו וְתֹאכַל וְתִתֵּן גַּם לְאִשְׁתָּהּ עִמָּה וַיֹּאכְלָה: (ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תֵאֻוָּה הוּא לְעֵינָיִם וּנְחַמֵּד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וְתִקַּח מִפְּרִיו וְתֹאכַל וְתִתֵּן גַּם לְאִשְׁתָּהּ עִמָּה וַיֹּאכְלָה: (ו) וְחֹזַת אִתְתָּא אַרִי טַב אֵילָן לְמִיכָל וְאַרִי אִסִּי הוּא לְעֵינִין וּמְרַגַּג אֵילָנָא לְאִסְתְּפֻלָּא בֵּיהּ וְנִסְיַבַּת מֵאִבְיָהּ וְאִכְלַת וְיִהְיֵת אַף לְבַעֲלָהּ עִמָּה וְאִכְלָה:

(ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עַלֶּה תֵאֻנָּה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חִגְרֹת: (ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עַלֶּה תֵאֻנָּה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חִגְרֹת: (ז) וְאִתְפַּתְחָא עֵינֵי תְרוּיְהוֹן וַיִּדְעוּ אַרִי עַרְטִילָאִין אֵינּוּן וְחֲטִיטּוֹ לְהוֹן טְרַפִּי תֵאֻנּוּן וְעֲבָדוּ לְהוֹן וְרִזּוּן:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

- (ח) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בֵּגֶן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הָגֶן: (ח) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בֵּגֶן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הָגֶן: (ח) וַיִּשְׁמְעוּ יֵת קֹל מִיָּמְרָא דַּיְי אֱלֹהִים מִהַלְלָךְ בְּגִינְתָא לְמִנְחָ יוֹמָא וְאִיטְמַר אָדָם וְאִתְתַּת מִן קַדָּם יי אֱלֹהִים בְּגוֹ אֵילַן גִּינְתָא:
- (ט) וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיִכָּה: (ט) וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיִכָּה: (ט) וַיִּקְרָא יי אֱלֹהִים לְאָדָם וְאָמַר לִיָּה אַן אַתָּה:
- (י) וַיֹּאמֶר אֶת קְלֶךְ שְׁמַעְתִּי בֵּגֶן וָאִירָא כִּי עִירָם אָנְכִי וְאַחְבָּא: (י) וַיֹּאמֶר אֶת קְלֶךְ שְׁמַעְתִּי בֵּגֶן וָאִירָא כִּי עִירָם אָנְכִי וְאַחְבָּא: (י) וְאָמַר יֵת קֹל מִיָּמְרָךְ שְׁמַעְתִּי בְּגִינְתָא וְדִחְלִית אַרְי עַרְטִילֹאֵי אָנָּא וְאִיטְמַרְתִּי:
- (יא) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לָךְ כִּי עִירָם אַתָּה הֲמוֹן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבַלְתִּי אֲכַל מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ: (יא) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לָךְ כִּי עִירָם אַתָּה הֲמוֹן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבַלְתִּי אֲכַל מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ: (יא) וְאָמַר מִן חוּי לָךְ אַרְי עַרְטִילֹאֵי אַתָּה הֲמוֹן אֵילְנָא דְפַשְׁרְתִּךָ בְּדִיל דְלֵא לְמִיכַל מַנְיָה אֲכַלְתָּ:
- (יב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתַנָּה לִי מִן הָעֵץ וְאַכֵּל: (יב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתַנָּה לִי מִן הָעֵץ וְאַכֵּל: (יב) וְאָמַר הָאָדָם אֶתְתָּא דִּיהַבְתָּ עִמִּי הִיא יַחֲבֵת לִי מִן אֵילְנָא וְאַכְלִיתָ:
- (יג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה זֹאת עָשִׂית וְתֹאמְרֵהּ הָאִשָּׁה הִנֵּחֶשׁ הַשֵּׂיֵאנִי וְאַכֵּל: (יג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה זֹאת עָשִׂית וְתֹאמְרֵהּ הָאִשָּׁה הִנֵּחֶשׁ הַשֵּׂיֵאנִי וְאַכֵּל: (יג) וְאָמַר יי אֱלֹהִים לְאַתְתָּא מַה דָּא עֲבַדְתָּ וְאַתְתָּא חֲוִיָּא אַסְעֵינִית וְאַכְלִיתָ:
- (יד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הַנָּחַשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּרָה אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיֵּת הַשָּׂדֶה עַל גִּחְוֶךָ תֵּלֵךְ וְעַפְרָה תֹאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הַנָּחַשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּרָה אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיֵּת הַשָּׂדֶה עַל גִּחְוֶךָ תֵּלֵךְ וְעַפְרָה תֹאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יד) וְאָמַר יי אֱלֹהִים לְחוּיָא אַרְי עֲבַדְתָּ דָּא לֵיט אֶתְּ מִכָּל בְּעִירָא וּמִכָּל חוּת בְּרָא עַל מַעַד חַיְוִיל וְעַפְרָא תֵיכּוּל כָּל יוֹמֵי חַיֶּיךָ:
- (טו) וְאִיבָה אִשִּׁית בֵּינָךְ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זֶרְעֶךָ וּבֵין זֶרְעָהּ הִוא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִשׁוּפְנָהּ עֵקֶב: (טו) וְאִיבָה אִשִּׁית בֵּינָךְ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זֶרְעֶךָ וּבֵין זֶרְעָהּ הִוא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִשׁוּפְנָהּ עֵקֶב: (טו) וְדִבְכוּ אִשְׂוֵי בֵינָךְ וּבֵין אַתְתָּא וּבֵין בְּנָהּ וּבֵין בְּנֵיהָ הִוא יְהִי דְכִיר לָךְ מַה דְעֲבַדְתָּ לִיָּה מִלְּקַדְמוֹן וְאַתָּה תְּהִי נְטִיר לִיָּה לְסוּפָא:
- (טז) אֶל הָאִשָּׁה אָמַר הֲרָבָה אֲרָבָה עֲצָבוֹנָה וְהִרְגָהּ בְּעֲצֵב תֵּלְדִי בָנִים וְאֵל אִישׁ תִּשְׁוֹקְתָּ וְהוּא יְמַשְׁל בָּךְ: (טז) אֶל הָאִשָּׁה אָמַר הֲרָבָה אֲרָבָה עֲצָבוֹנָה וְהִרְגָהּ בְּעֲצֵב תֵּלְדִי בָנִים וְאֵל אִישׁ תִּשְׁוֹקְתָּ וְהוּא יְמַשְׁל בָּךְ: (טז) לְאַתְתָּא אָמַר אֲסַגָּאָה אֲסַגִּי צַעֲרֻכִי וְעַדוּוּיָכִי בְּעַעֲרֵ תֵלְדִי בְּנִין וְלָוֹת בְּעֵלְךָ תְּהֵא תְּאוּבְתִיךָ וְהוּא יִשְׁלֹט בִּיךָ:
- (יז) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שְׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אָרוּרָה הָאָדָמָה בְּעֲבוּרָךְ בְּעֲצָבוֹן תֹּאכַלְנָהּ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יז) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שְׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אָרוּרָה הָאָדָמָה בְּעֲבוּרָךְ בְּעֲצָבוֹן תֹּאכַלְנָהּ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יז) וְאָדָם אָמַר אַרְי חַבִּילְתָּ לְמִימַר אַתְתָּה וְאַכְלְתָּ מִן אֵילְנָא דֵי פַשְׁרְתֶּךָ לְמִימַר לֹא תֵיכּוּל מַנְיָה לֵיטָא אַרְעָא בְּדִילָךְ בְּעַמְלִ תֵיכַלְיָנִיָּה כָּל יוֹמֵי חַיֶּיךָ:
- (יח) וְקוּץ וְדָרְדָר תַּעֲמִיחַ לָךְ וְאַכְלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: (יח) וְקוּץ וְדָרְדָר תַּעֲמִיחַ לָךְ וְאַכְלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: (יח) וְכּוּבֵין וְאַסְרֵין תַּעֲמֹחַ לָךְ וְתֵיכּוּל יֵת עַסְבָּא דְחַקְלָא:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

(יט) בָּזַעַת אַפְיֶךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵב אֶל הָאָדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לִקְחַתָּ כִּי עֵפֶר אַתָּה וְאֶל עֵפֶר תִּשׁוּב: (יט) בָּזַעַת אַפְיֶךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵב אֶל הָאָדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לִקְחַתָּ כִּי עֵפֶר אַתָּה וְאֶל עֵפֶר תִּשׁוּב: (יט) בָּזַעַתָּ דַּאֲפָךָ תִּיכּוּל לְחֵמָא עַד דְּתִיתּוּב לְאַרְעָא דְּמִנָּה אַתְּבִרִיתָא אַרְי עֵפְרָא אֶת וּלְעֵפְרָא תִתּוּב:

(כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוּא הָיְתָה אִם כָּל חַי: (כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוּא הָיְתָה אִם כָּל חַי: (כ) וַיִּקְרָא אָדָם שׁוֹם אֶתְתִּיה חַוָּה אַרְי הִיא הוּת אִמָּא דְּכָל בְּנֵי אָנְשָׁא:

(כא) וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ פְּתֻנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם: (כא) וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ פְּתֻנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם: (כא) וַעֲבַד יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִתְתִּיה לְבוֹשִׁין דִּיקָר עַל מִשְׁךָ בְּשָׂרֵיהוֹן וְאִלְבִּישְׁנוּן:

(כב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאָחַד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וְרָע וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַחֲי לְעֵלָם: (כב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאָחַד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וְרָע וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַחֲי לְעֵלָם: (כב) וַאֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הֵא אָדָם הוּהוּ יְחִידִי בְּעֵלְמָא מְנִיה לְמִידַע טַב וּבִישׁ וּכְעַן דִּילְמָא יוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְיִסַּב אִף מֵאִילֵן חַיִּיא וְיִכּוּל וַחֲי לְעֵלָם:

(כג) וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן לְעַבְד אֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: (כג) וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן לְעַבְד אֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: (כג) וְשְׁלַחִיהּ יְיָ אֱלֹהִים מִגֵּינְתָא דְּעֵדֶן לְמַפְלַח יַת אַדְמַתָּא דְּאִיתְבְּרִי מִתְּמִין:

(כד) וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן אֶת הַכְּרִבִּים וְאֶת לֶהֱט הַחֲרָב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים: (כד) וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן אֶת הַכְּרִבִּים וְאֶת לֶהֱט הַחֲרָב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים: (כד) וְתִרְדֵּךְ יַת אָדָם וְאֲשֶׁרִי מִלְּקַדְמִין לְגִינְתָא דְּעֵדֶן יַת כְּרִיבְיָא וְיַת שְׁנוֹ תְּרַבָּא דְּמִתְהַפֶּכָא לְמִיטֵר יַת אֹרְחַ אִילָן חַיִּיא:

ד (א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה: (א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה: (א) וְאָדָם יָדַע יַת חַוָּה אֶתְתִּיה וְעַדִּיאַת וַיִּלְדִּית יַת קַיִן וְאִמְרַת קָנִיתִי גְבִרָא (מז) קָדָם יְיָ:

(ב) וַתִּסַּף לְלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הָבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: (ב) וַתִּסַּף לְלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הָבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: (ב) וְאוֹסִיפַת לְמִילַד יַת אַחֻוּי יַת הָבֶל וְהוּהוּ הָבֶל רְעִי עֲנָא וְקַיִן הוּהוּ פֹלַח בְּאַרְעָא:

(ג) וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאָדָמָה מִנְחָה לַיהוָה: (ג) וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאָדָמָה מִנְחָה לַיהוָה: (ג) וְהוּהוּ מִסוּף יוֹמִין וְאִיתִי קַיִן מֵאִבָּא דְּאַרְעָא תְּקַרִּיבְתָא קָדָם יְיָ:

(ד) וְהָבֶל הָבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֲלִבְהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל הָבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ: (ד) וְהָבֶל הָבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֲלִבְהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל הָבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ: (ד) וְהָבֶל אִיתִי אִף הוּא מִבְּפִירֵי עֲנִיָּה וּמִשְׁמִנְהוֹן וְהוּת רַעֲוֵא מִן קָדָם יְיָ לְהָבֶל וּלְקַרְבְּנֵיהּ:

(ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַד לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו: (ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַד לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו: (ה) וּלְקַיִן וּלְקַרְבְּנֵיהּ לֹא הוּת רַעֲוֵא וְתַקִּף לְקַיִן לְחַדָּא וְאַתְּבִישׁוּ אִפְוּהִי:

(ו) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ: (ו) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ: (ו) וַאֲמַר יְיָ לְקַיִן לְמָא תְּקִיף לָךְ וּלְמָא אַתְּבִישׁוּ אַפְיֶךָ:

(ז) הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב לְפָתַח חַטָּאת רִבֵּץ וְאֵלֶיךָ תִּשְׁוֹקְתוּ וְאֵתָה תִּמְשָׁל בּוֹ: (ז) הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב לְפָתַח חַטָּאת רִבֵּץ וְאֵלֶיךָ

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

- תשוקתו ואתה תמשל בו: (ו) הלא אם תוטיב עובדך ישתבק לך ואם לא תוטיב עובדך ליום דינא חטאך נטיר דעתיד לאתפרעא מנך אם לא תתוב ואם תתוב ישתבק לך:
- (ח) ויאמר קין אל הכל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו: (ח) ויאמר קין אל הכל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו: (ח) ויאמר קין להכל אחוהי והנה במהויהוון בחקלא וקם קין בהכל אחוהי וקטליה:
- (ט) ויאמר יהוה אל קין אי הכל אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי: (ט) ויאמר יהוה אל קין אי הכל אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי: (ט) ויאמר יי לקוין או הכל אחוה ויאמר לא ידענא הנטר אחי אנא:
- (י) ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה: (י) ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה: (י) ויאמר מה עבדתא קל דם ורעיו דעתידין למיפק מן אחוה קבלין קדמי מן ארעא:
- (יא) ועתה ארוור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידיך: (יא) ועתה ארוור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידיך: (יא) וכען ליט את מן ארעא דפתחת ית פומיה וקבילת ית דמיה דאחוה מן ידך:
- (יב) כי תעבד את האדמה לא תסוף תת כחה לך נע ונדר תהיה בארץ: (יב) כי תעבד את האדמה לא תסוף תת כחה לך נע ונדר תהיה בארץ: (יב) ארי תפלת בארעא לא תוטיב למתן חילה לך משלטל וגלי תהי בארעא:
- (יג) ויאמר קין אל יהוה גדול עוני מנשוא: (יג) ויאמר קין אל יהוה גדול עוני מנשוא: (יג) ויאמר קין קדם יי סגי חובי מלמשבק:
- (יד) הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתור והייתי נע ונדר בארץ והיה כל מצאי יהרגני: (יד) הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתור והייתי נע ונדר בארץ והיה כל מצאי יהרגני: (יד) הא תריכתא יתי יומא דין מעל אפי ארעא ומן קדמך לית אפטר לאשמרא ואחי משלטל וגלי בארעא ויהי כל דישכחנני וקטלינני:
- (טו) ויאמר לו יהוה לכן כל הרג קין שבעתים יקם וישם יהוה לקוין אות לבלתי הכות אתו כל מצאו: (טו) ויאמר לו יהוה לכן כל הרג קין שבעתים יקם וישם יהוה לקוין אות לבלתי הכות אתו כל מצאו: (טו) ויאמר ליה יי לכו כל קטיל קוין לשבעא דרין ותפרע מניה ושווי יי לקוין אתא בדיל דלא למקטל יתיה כל דישכחניה:
- (טז) ויצא קין מלפני יהוה וישב בארץ נוד קדמת עדן: (טז) ויצא קין מלפני יהוה וישב בארץ נוד קדמת עדן: (טז) ונפק קוין מן קדם יי ויתיב בארעא גלי ומשלטל דהוה עבידא עלוהי מלקדמין דגינתא דעדן:
- (יז) וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוה ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר בשם בנו חנוה: (יז) וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוה ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר בשם בנו חנוה: (יז) וידע קוין ית אתתיה ועריאת וילידת ית חנוה והוה בני קרתא וקרא שמה דקרתא בשום בריה חנוה:
- (יח) ויולד לחנוה את עירד ועירד ילד את מחויאל ומחויאל ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך: (יח) ויולד לחנוה את עירד ועירד ילד את מחויאל ומחויאל ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך: (יח) ואתיליד לחנוה ית עירד ועירד אוליד ית מחויאל ומחויאל אוליד ית מתושאל ומתושאל אוליד ית למך:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

(יט) וַיִּקַּח לוֹ לְמֶנֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאֶחָת עֵדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צֶלְהָה: (יט) וַיִּקַּח לוֹ לְמֶנֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאֶחָת עֵדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צֶלְהָה: (יט) וַיִּקַּח לוֹ לְמֶנֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאֶחָת עֵדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צֶלְהָה: (יט) וַיִּקַּח לוֹ לְמֶנֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאֶחָת עֵדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צֶלְהָה: (יט) וַיִּקַּח לוֹ לְמֶנֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאֶחָת עֵדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צֶלְהָה:

(כ) וַתֵּלֶד עֵדָה אֶת יִבְל הוּא הָיָה אָבִי יִשָּׁב אֹהֶל וּמִקְנָה: (כ) וַתֵּלֶד עֵדָה אֶת יִבְל הוּא הָיָה אָבִי יִשָּׁב אֹהֶל וּמִקְנָה: (כ) וַתֵּלֶד עֵדָה אֶת יִבְל הוּא הָיָה אָבִי יִשָּׁב אֹהֶל וּמִקְנָה: (כ) וַתֵּלֶד עֵדָה אֶת יִבְל הוּא הָיָה אָבִי יִשָּׁב אֹהֶל וּמִקְנָה: (כ) וַתֵּלֶד עֵדָה אֶת יִבְל הוּא הָיָה אָבִי יִשָּׁב אֹהֶל וּמִקְנָה:

(כא) וְשֵׁם אָחִיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אָבִי כָּל תַּפְשׁ כְּנוֹר וְעוֹגֵב: (כא) וְשֵׁם אָחִיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אָבִי כָּל תַּפְשׁ כְּנוֹר וְעוֹגֵב: (כא) וְשֵׁם אָחִיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אָבִי כָּל תַּפְשׁ כְּנוֹר וְעוֹגֵב: (כא) וְשֵׁם אָחִיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אָבִי כָּל תַּפְשׁ כְּנוֹר וְעוֹגֵב:

(כב) וְצֶלְהָה גַּם הוּא יִלְדָה אֶת תּוֹבֵל קִיז לְטַשׁ כָּל חֲרַשׁ נַחֲשֵׁת וּבְרִזַּל וְאַחֹת תּוֹבֵל קִיז נַעֲמָה: (כב) וְצֶלְהָה גַּם הוּא יִלְדָה אֶת תּוֹבֵל קִיז לְטַשׁ כָּל חֲרַשׁ נַחֲשֵׁת וּבְרִזַּל וְאַחֹת תּוֹבֵל קִיז נַעֲמָה: (כב) וְצֶלְהָה גַּם הוּא יִלְדָה אֶת תּוֹבֵל קִיז לְטַשׁ כָּל חֲרַשׁ נַחֲשֵׁת וּבְרִזַּל וְאַחֹת תּוֹבֵל קִיז נַעֲמָה: (כב) וְצֶלְהָה גַּם הוּא יִלְדָה אֶת תּוֹבֵל קִיז לְטַשׁ כָּל חֲרַשׁ נַחֲשֵׁת וּבְרִזַּל וְאַחֹת תּוֹבֵל קִיז נַעֲמָה:

(כג) וַיֹּאמֶר לְמֶנֶךְ לְנִשְׂיוֹ עֵדָה וְצֶלְהָה שְׁמַעַן קוֹלִי נָשִׂי לְמֶנֶךְ הָאֲזֹנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הִרְגֹתִי לְפִעְעֵי וַיֵּלֶד לְחִבְרָתִי: (כג) וַיֹּאמֶר לְמֶנֶךְ לְנִשְׂיוֹ עֵדָה וְצֶלְהָה שְׁמַעַן קוֹלִי נָשִׂי לְמֶנֶךְ הָאֲזֹנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הִרְגֹתִי לְפִעְעֵי וַיֵּלֶד לְחִבְרָתִי: (כג) וַיֹּאמֶר לְמֶנֶךְ לְנִשְׂיוֹ עֵדָה וְצֶלְהָה שְׁמַעַן קוֹלִי נָשִׂי לְמֶנֶךְ הָאֲזֹנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הִרְגֹתִי לְפִעְעֵי וַיֵּלֶד לְחִבְרָתִי: (כג) וַיֹּאמֶר לְמֶנֶךְ לְנִשְׂיוֹ עֵדָה וְצֶלְהָה שְׁמַעַן קוֹלִי נָשִׂי לְמֶנֶךְ הָאֲזֹנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הִרְגֹתִי לְפִעְעֵי וַיֵּלֶד לְחִבְרָתִי: (כג) וַיֹּאמֶר לְמֶנֶךְ לְנִשְׂיוֹ עֵדָה וְצֶלְהָה שְׁמַעַן קוֹלִי נָשִׂי לְמֶנֶךְ הָאֲזֹנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הִרְגֹתִי לְפִעְעֵי וַיֵּלֶד לְחִבְרָתִי:

(כד) כִּי שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִיז וְלְמֶנֶךְ שִׁבְעָתַיִם וְשִׁבְעָה: (כד) כִּי שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִיז וְלְמֶנֶךְ שִׁבְעָתַיִם וְשִׁבְעָה: (כד) כִּי שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִיז וְלְמֶנֶךְ שִׁבְעָתַיִם וְשִׁבְעָה: (כד) כִּי שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִיז וְלְמֶנֶךְ שִׁבְעָתַיִם וְשִׁבְעָה:

(כה) וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר תַּחַת הַבַּל כִּי הִרְגוּ קִיז: (כה) וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר תַּחַת הַבַּל כִּי הִרְגוּ קִיז: (כה) וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר תַּחַת הַבַּל כִּי הִרְגוּ קִיז: (כה) וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר תַּחַת הַבַּל כִּי הִרְגוּ קִיז: (כה) וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר תַּחַת הַבַּל כִּי הִרְגוּ קִיז:

(כו) וּלְשֵׁת גַּם הוּא יֵלֵד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָנוֹשׁ אִזּוּ הוּחַל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה: (כו) וּלְשֵׁת גַּם הוּא יֵלֵד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָנוֹשׁ אִזּוּ הוּחַל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה: (כו) וּלְשֵׁת אִף הוּא אֲתִילֵד בְּרִי וַיִּקְרָא יְת שִׁמְיָה אָנוֹשׁ בְּכֹן בְּיוֹמוֹהִי חֲלוּ בְנֵי אָנָּשָׁא מִלְּצֶלְעָה בְּשִׁמְיָה דְּנִי:

(א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ: (א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ: (א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא יְי אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עֵבֶר יְתִיָה:

(ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם: (ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם: (ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם: (ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם: (ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם:

(ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלָשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֶלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת: (ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלָשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֶלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת: (ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלָשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֶלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת: (ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלָשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֶלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת: (ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלָשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֶלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת:

(ד) וַיְהִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת: (ד) וַיְהִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת: (ד) וַיְהִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת: (ד) וַיְהִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת: (ד) וַיְהִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאָת שָׁנָה וַיִּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

(ה) וַיְהִי כֹל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי תִּשְׁעַ מְאוֹת שָׁנָה וְשִׁלְשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת: (ה) וַיְהִי כֹל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי תִּשְׁעַ מְאוֹת שָׁנָה וְשִׁלְשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת: (ה) וַהּוּ כֹל יוֹמֵי אָדָם דְּחַיָּא תִּשְׁעַ מְאַה וּתְלַתִּין שָׁנִין וּמֵיָת:

(ו) וַיְחִי שֵׁשׁ חֲמִשָּׁ שָׁנִים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת אֲנוֹשׁ: (ו) וַיְחִי שֵׁשׁ חֲמִשָּׁ שָׁנִים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת אֲנוֹשׁ: (ו) וַחַיָּא שֵׁשׁ מְאַה וּחֲמִשָּׁ שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת אֲנוֹשׁ:

(ז) וַיְחִי שֵׁשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אֲנוֹשׁ שֶׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (ז) וַיְחִי שֵׁשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אֲנוֹשׁ שֶׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (ז) וַחַיָּא שֵׁשׁ בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת אֲנוֹשׁ תְּמַנִּי מְאַה וְשֶׁבַע שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנוֹ:

(ח) וַיְהִי כֹל יְמֵי שֵׁשׁ שָׁתַיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתִשְׁעַ מְאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: (ח) וַיְהִי כֹל יְמֵי שֵׁשׁ שָׁתַיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתִשְׁעַ מְאַה וּתְרַתִּי עֶשְׂרֵי שָׁנִין וּמֵיָת:

(ט) וַיְחִי אֲנוֹשׁ תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת קִינָן: (ט) וַיְחִי אֲנוֹשׁ תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת קִינָן: (ט) וַחַיָּא אֲנוֹשׁ תִּשְׁעִין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת קִינָן:

(י) וַיְחִי אֲנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת קִינָן חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (י) וַיְחִי אֲנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת קִינָן חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (י) וַחַיָּא אֲנוֹשׁ בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת קִינָן תְּמַנִּי מְאַה וּחֲמִשָּׁ עֶשְׂרֵי שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנוֹ:

(יא) וַיְהִי כֹל יְמֵי אֲנוֹשׁ חֲמִשׁ שָׁנִים וּתִשְׁעַ מְאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: (יא) וַיְהִי כֹל יְמֵי אֲנוֹשׁ חֲמִשׁ שָׁנִים וּתִשְׁעַ מְאַה וּחֲמִשָּׁ שָׁנִין וּמֵיָת:

(יב) וַיְחִי קִינָן שֶׁבַעִים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת מִהֶלְלָאֵל: (יב) וַיְחִי קִינָן שֶׁבַעִים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת מִהֶלְלָאֵל: (יב) וַחַיָּא קִינָן שֶׁבַעִין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת מִהֶלְלָאֵל:

(יג) וַיְחִי קִינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מִהֶלְלָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (יג) וַיְחִי קִינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מִהֶלְלָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (יג) וַחַיָּא קִינָן בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת מִהֶלְלָאֵל תְּמַנִּי מְאַה וְאַרְבָּעִין שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנוֹ:

(יד) וַיְהִי כֹל יְמֵי קִינָן עֶשֶׂר שָׁנִים וּתִשְׁעַ מְאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: (יד) וַיְהִי כֹל יְמֵי קִינָן עֶשֶׂר שָׁנִים וּתִשְׁעַ מְאַה וְעֶשֶׂר שָׁנִין וּמֵיָת:

(טו) וַיְחִי מִהֶלְלָאֵל חֲמִשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת יֶרֶד: (טו) וַיְחִי מִהֶלְלָאֵל חֲמִשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת יֶרֶד: (טו) וַחַיָּא מִהֶלְלָאֵל שְׁתִּין וּחֲמִשָּׁ שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת יֶרֶד:

(טז) וַיְחִי מִהֶלְלָאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת יֶרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (טז) וַיְחִי מִהֶלְלָאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת יֶרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (טז) וַחַיָּא מִהֶלְלָאֵל בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת יֶרֶד תְּמַנִּי מְאַה וּתְלַתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנוֹ:

(יז) וַיְהִי כֹל יְמֵי מִהֶלְלָאֵל חֲמִשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: (יז) וַיְהִי כֹל יְמֵי מִהֶלְלָאֵל חֲמִשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מְאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: (יז) וַהּוּ כֹל יוֹמֵי מִהֶלְלָאֵל תְּמַנִּי מְאַה וּתִשְׁעִין וּחֲמִשָּׁ שָׁנִין וּמֵיָת:

(יח) וַיְחִי יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת חֲנוּךְ: (יח) וַיְחִי יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת חֲנוּךְ: (יח) וַחַיָּא יֶרֶד מְאַה וְשְׁתִּין וּתְרַתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת חֲנוּךְ:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

- (ט) וַיְחִי יֵרֵד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת חֲנוּךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (יט) וַיְחִי יֵרֵד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת חֲנוּךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (יט) וַחֲיָא יֵרֵד בְּתֵר דְּאוֹלִיד יֵת חֲנוּךְ תְּמַנִּי מֵאָה שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:
- (כ) וַיְהִי כֹּל יְמֵי יֵרֵד שְׁתַּיִם וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַתִּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: (כ) וַיְהִי כֹּל יְמֵי יֵרֵד שְׁתַּיִם וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַתִּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: (כ) וַחֲוֹ כֹּל יוֹמֵי יֵרֵד תִּשַׁע מֵאָה וְשִׁתִּין וַתִּרְתִּין שָׁנִין וּמִית:
- (כא) וַיְחִי חֲנוּךְ חֲמִשׁ וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת מֵתוֹשֶׁלַח: (כא) וַיְחִי חֲנוּךְ חֲמִשׁ וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת מֵתוֹשֶׁלַח: (כא) וַחֲיָא חֲנוּךְ שְׁתִּין וַחֲמִשׁ שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת מֵתוֹשֶׁלַח:
- (כב) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מֵתוֹשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (כב) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מֵתוֹשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (כב) וַחֲלִיף חֲנוּךְ בְּדַחֲלֵתָא דִּי בְּתֵר דְּאוֹלִיד יֵת מֵתוֹשֶׁלַח תְּלַת מֵאָה שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:
- (כג) וַיְהִי כֹּל יְמֵי חֲנוּךְ חֲמִשׁ וְשָׁשִׁים שָׁנָה וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה: (כג) וַיְהִי כֹּל יְמֵי חֲנוּךְ חֲמִשׁ וְשָׁשִׁים שָׁנָה וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה: (כג) וַחֲוֹה כֹּל יוֹמֵי חֲנוּךְ תְּלַת מֵאָה וְשִׁתִּין וַחֲמִשׁ שָׁנִין:
- (כד) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים: (כד) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים: (כד) וַחֲלִיף חֲנוּךְ בְּדַחֲלֵתָא דִּי וְלִיתוּהִי אַרְי (לא) אָמִית יִתִּיה יִי:
- (כה) וַיְחִי מֵתוֹשֶׁלַח שְׁבַע וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וּמֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת לֶמֶךְ: (כה) וַיְחִי מֵתוֹשֶׁלַח שְׁבַע וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וּמֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת לֶמֶךְ: (כה) וַחֲיָא מֵתוֹשֶׁלַח מֵאָה וְתַמְנִין וְשִׁבַע שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת לֶמֶךְ:
- (כו) וַיְחִי מֵתוֹשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וְשִׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (כו) וַיְחִי מֵתוֹשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וְשִׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (כו) וַחֲיָא מֵתוֹשֶׁלַח בְּתֵר דְּאוֹלִיד יֵת לֶמֶךְ שְׁבַע מֵאָה וְתַמְנִין וְתִרְתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:
- (כז) וַיְהִי כֹּל יְמֵי מֵתוֹשֶׁלַח תִּשַׁע וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַתִּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: (כז) וַיְהִי כֹּל יְמֵי מֵתוֹשֶׁלַח תִּשַׁע מֵאָה וְשִׁתִּין וַתִּשַׁע שָׁנִין וּמִית:
- (כח) וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וּמֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בֶּן: (כח) וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וּמֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בֶּן: (כח) וַחֲיָא לֶמֶךְ מֵאָה וְתַמְנִין וְתִרְתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּר:
- (כט) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׁנוּ וּמִמַּעַשְׁנוּ יִדְיֵנוּ מִן הָאָרְצָה אֲשֶׁר אֲרָרָה יְהוָה: (כט) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׁנוּ וּמִמַּעַשְׁנוּ יִדְיֵנוּ מִן הָאָרְצָה אֲשֶׁר אֲרָרָה יְהוָה: (כט) וַקְרָא יֵת שְׁמִיָּה נֹחַ לְמִימֵר דִּין וְנַחֲמַנָּא מַעֲוִבְדָּנָא וּמְלֹאֵת יִדְנָא מִן אֲרַעָא דִּי לְטָטָה יִי:
- (ל) וַיְחִי לֶמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נֹחַ חֲמִשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וַחֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (ל) וַיְחִי לֶמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נֹחַ חֲמִשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וַחֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: (ל) וַחֲיָא לֶמֶךְ בְּתֵר דְּאוֹלִיד יֵת נֹחַ חֲמִשׁ וְתִשְׁעִין וַחֲמִשׁ שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:
- (לא) וַיְהִי כֹּל יְמֵי לֶמֶךְ שְׁבַע וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְשִׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: (לא) וַיְהִי כֹּל יְמֵי לֶמֶךְ שְׁבַע וְשִׁבְעִין וְשִׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: (לא) וַחֲוֹ כֹּל יוֹמֵי לֶמֶךְ שְׁבַע מֵאָה וְשִׁבְעִין וְשִׁבַע שָׁנִין וּמִית:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

יכלימוהו ויאמרו זהו שלקה העולם ע"י.
(מדרש רבי תנחומא):

(ח) וישמעו – יש מדרשי אגדה רבים וכבר סדרום רבותינו על מכונס צב"ר ובשאר מדרשות ואני לא באתי אלל לפשוטו של מקרא ולאגדה המישבת דברי המקרא דבר דבור על אופניו: וישמעו – מה שמעו. שמעו את קול הקב"ה שהיה מתהלך בגן: לרוח היום – לאותו רוח שהשמע באה משם (ס"א) לשם ודוק כי כן עיקר) וזו היא מערבית שלפנות ערב חמה במערב והמה סרחו בעשירית (שם לח):

(ט) איכה – יודע היה היכן הוא אלל ליכנס עמו בדברים שלל יהא נבהל להשיב אם יענישהו פתאום (צ"ר) וכן בקין (בראשית 7) אמר לו אי הבל אחיך וכן בצלעם (במדבר כב) מי האנשים האלה עמד ליכנס עמם בדברים וכן בחזקיהו בשלוחי מרודך בלחזן (ישעיה לט):

(י) מי הגיד לך – מאין לך לדעת מה בשת יש בעומד ערום: המן העץ – בתמיה:
(יב) אשר נתת עמדי – (ע"ז ה) כאן כפר בטובה:

(יג) השיאני – הטעני כמו (ישעיה לו) אל שיא ללם חזקיהו:

(יד) כי עשית זאת – מכאן שאין מהפכים בזכותו של מסית שאילו שאלו למה עשית זאת. היה לו להשיב דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין (סנהדרין כט): מכל הבהמה ומכל חית השדה – אם מצהמה נתקלל מחיה לא כל שכן העמידו רבותינו מדרש זה במסכת בכורות (דף ח) ללמד שימי עיבורו של נחש שבע שנים: על גחונך תלך – רגלים היו לו ונקללו:

(טו) ואיכה אשית – אהה לא נתכוונת אלל שימות אדם כשיאכל הוא תחלה ותשא את חוה ולא באה לדבר אל חוה תחלה אלל לפי שהגשים דעתן קלות להתפתות ויודעות לפתות את בעליהן לפיכך ואיכה אשית: ישופך – (סוטה ט) יכתתך. כמו (דברים ט) ואכות אותו ותרגומו ושפית יתיה: ואתה תשופנו עקב – לא יהא לך קומה ותשכנו

(כה) ולא יתבוששו. שלל היו יודעים דרך כניעות להבחין בין טוב לרע (צ"ר) ואע"פ שנתנה זו דעה לקרות שמות לא נתן זו יצר הרע עד אכלו מן העץ ונכנס בו יצר הרע וידע מה בין טוב לרע (צ"ר):

(א) והנחש היה ערום – מה ענין זה לכאן היה לו לסמוך ויעש לאדם ולאשתו כתנות עור וילביסם אלל ללמדך מאיזו סבה קפץ הנחש עליהם ראה אותם ערומים ועוסקים בתשמיש לעין כל ונתאוה לה: ערום מכל – לפי ערמתו וגדולתו היתה מפלתו ערום מכל ארור מכל (צ"ר): אף כי אמר וגו' – שמא אמר ללם לא תאכלו מכל וגו' ואע"פ שראה אותם אוכלים משאר פירות הרבה עליה דברים כדי שתשיבנו ויבא לדבר באותו העץ:

(ג) ולא תגעו בו – הוסיפה על הלווי לפיכך באה לידי גרעון הוא שנאמר (משלי ל) אל תוסף על דבריו:

(ד) לא מות תמותו – לחפה עד שנגעה בו אמר לה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה (צ"ר):

(ה) כי יודע – כל אומן שונא את בני אומנתו מן העץ אכל וברא את העולם (צ"ר): והייתם כאלהים – יוצרי עולמות:

(ו) ותרא האשה – ראתה דבריו של נחש והנאו לה והאמינתו (צ"ר): כי טוב העץ – להיות כאלהים: וכי תאוה הוא לעינים – כמו שאמר לה ונפקחו עיניכם: ונחמד העץ להשכיל – כמו שאמר לה יודעי טוב ורע: ותתן גם לאישה – שלל תמות היא ויחיה הוא וישא אחרת: גם – לרבות בהמה וחיה:

(ז) ותפקחנה וגו' – לענין החכמה דבר הכתוב ולא לענין ראה ממש וסוף המקרא מוכיח: וידעו כי עירומים הם – אף הסומא יודע כשהוא ערום אלל מהו וידעו כי עירומים הם מלוא אהת היתה בידם ונתערטלו הימנה (צ"ר): עלה תאנה – הוא העץ שאכלו ממנו בדבר שנתקלקלו בו נתקנו (סנהדרין ע) אבל שאר העצים מנעום מליטול עליהם ומפני מה לא נתפרסם העץ שאין הקב"ה חפץ להונות בריה שלל

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

(כב) היה כאלה ממנו – הרי הוא יחיד בתחתונים כמו שאני יחיד בעליונים ומה היא יחידתו לדעת טוב ורע מה שאין כן צדמה וחייה: ועתה פן ישלח ידו וגו' – ומשיחיה לעולם הרי הוא קרוב להטעות הצרות אחריו ולומר אף הוא אלוה. ויש מדרשי אגדה אבל אין מיושזין על פשוטו:

(כד) מהדס לגן עדן – צמזרחו של גן עדן חוץ לגן: את הכרובים – מלאכי חבלה: החרב המתהפכת. ולה להט לאיים עליו מליכנס עוד לגן תרגום להט שגן כמו שלף שגנא ובלשון לע"ז למ"א (קלינגע) ומדרש אגדה יש ואני איני צא אלא לפשוטו:

(א) והאדם ידע – כבר קודם הענין של מעלה קודם שחטא ונטרד מגן עדן וכן ההריון והלידה שאם כתוב וידע אדם נשמע שלאחר שנטרד היו לו בנים: קין – על שם קניתי: את ה' – כמו עם ה' כשברא אותי ואת אישי לבדו בראנו אבל בזה שותפים אנו עמו (נדה לא): את קין את אחיו את הבן – ג' אחים ריבויים הם מלמד שתאומה נולדה עם קין ועם הבן נולדו שתיים לכך נאמר ותוסף (ב"ר):

(ב) רועה לאן – לפי שנתקללה האדמה פירש לו מעבודתה:

(ג) מפרי האדמה – מן הגרוע ויש אגדה שאומרת זרע פשתן היה (ד"א מפרי מאיזה שבא לידו לא טוב ולא מוצח):

(ד) וישע – ויפן. וכן ואל מנחתו לא שעה. לא פנה. וכן ואל ישעו. רז"ל ולא ישעה (ישעיה יז) אל יפנו. וכן (איוב יד) שעה מעליו. פנה מעליו: וישע – ירדה אש ולחכה מנחתו:

(ז) הלוא אם תיטיב – כתרומו פירושו: לפתח חטאת רובץ – לפתח קברך חטאתך שמור: ואלו תשוקתו – של חטאת הוא יר הרע תמיד שוקק ומתאוה להכשילך: ואתה תמשל בו – אם תרצה תחגבר עליו:

(ח) ויאמר קין – נכנס עמו בדברי ריב ומאה להתעולל עליו להגו ויש בזה מדרשי אגדה אך זה ישובו של מקרא:

(ט) אי הבן אחיך – להכנס עמו בדברי נחת אולי ישוב ויאמר אני הרגתיו וחטאתי לך: לא

בעקבו ואף משם תמיתנו ולשון תשופנו כמו נשף בזה (ישעיה מ) כשהגחש צא לנשף הוא נושף כמין שריקה ולפי שהלשון נופל על הלשון כתב לשון נשיפה בשניהם:

(טז) ועצבונך – זה לער גידול בנים (עירובין ק): והרונך – זה לער העיבור: בעצב תלדי בנים – זה לער הלידה: ואל אישך תשוקתך – לתשמיש ואעפ"כ אין לך מלח לתוצעו צפה אלא הוא ימשול בך הכל ממנו ולא ממך: תשוקתך – תאותך כמו (ישעיה כט) ונפשו שוקקה:

(יז) ארורה האדמה בעבורך – תעלה לך דברים ארוכים כגון זבובים ופרעושים ונמלים משל ליואל לתרבות רעה והצרות מקלות שדים שיק מהם:

(יח) וקוץ ודרדר תלמיח לך – הארץ כשתזרענה מיני זרעים תלמיח קוץ ודרדר קונדם ועכביות והן נאכלין ע"י תקון (ביצה לד): ואכלת את עשב השדה – ומה קללה היא זו והלא צברכה נאמר לו הנה נתתי לכם את כל עשב זרע וגו' אלא מה אמור כאן ברשע הענין ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה ואחר העצבון וקוץ ודרדר תלמיח לך כשתזרענה קטניות או ירקות גנה היא תלמיח לך קוים ודרדרים וסאר עשבי שדה ועל כרחך תאכלם:

(יט) צעת אפיד – לאחר שתטריח בו הרבה:

(כ) ויקרא האדם – חזר הכתוב לענינו הראשון ויקרא האדם שמות ולא הפסיק אלא ללמדך שעל ידי קריאת שמות נזדווגה לו חוה כמו שכתוב ולאדם לא מלא עזר כנגדו לפיכך ויפל תרדמה וע"י שכתב ויהיו שניהם ערומים סמך לו פרשת הנחש להודיעך שמתוך שראה אותם ערומים וראה אותם עסוקים בתשמיש נתאוה לה ובא עליהם במחשבה ובמרמה: חוה – נופל על לשון חיה שמחיה את ולדוהיה כאשר תאמר מה הוה לאדם (קהלת ב) בלשון חיה:

(כא) כתנת עור – יש דברי אגדה אומרים חלקים כפורין היו מדובקים על עורן. וי"א דבר הבא מן העור כגון אמר הארנבת שהוא רך וחם ועשה להם כתנות ממנו:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

(טז) ויאלץ קין – יאלץ בהכנעה כגונב דעת העליונה: בארץ נוד – בארץ שכל הגולים נדים פס: קדמת עדן – פס גלה אביו כשגורש מגן עדן שנאמר וישכן מקדם לגן עדן לשמור את שמירת דרך מצוא הגן שיש ללמוד שהיה אדם פס ומלינו שרוח מזרחית קולטת בכל מקום את הרווחים שנאמר (דברים 7) אז ידיל משה וגו' מזרחה שמש. דבר אחר בארץ נוד כל מקום שהולך היתה הארץ מזדעזעת תחתיו והבריות אומרים סורו מעליו זהו שהרג את אחיו:

(יז) ויהי – קין בונה עיר ויקרא פס העיר לזכר בנו חנוך:

(יח) ועירד ילד – יש מקום שהוא אומר בזכר הוליד ויש מקום שהוא אומר ילד שהלידה משמשת שתי לשונות לידת האשה נישטר"א בלע"ז וזריעת תולדות האיש אינזינדר"ר בלע"ז כשהוא אומר הוליד בלשון הפעיל מדבר בלידת האשה פלוני הוליד את אשתו בן או בת וכשהוא אומר ילד מדבר בזריעת האיש והוא בלע"ז אניידרי"ר:

(יט) ויקח לו למך – לא היה לו לפרש כל זה אלא ללמדנו מסוף הענין שקיים הקב"ה הבטחתו שאמר שבעתים יוקם קין עמד למך לאחר שהוליד בניו ועשה דור שביעי והרג את קין זהו שאמר כי איש הרגתי לפעמי וגו':

שתי נשים – (צ"ר) כך היה דרכן של דור המצול אחת לפריה ורביה ואחת לתשמיש זו שהיא לתשמיש משקה כוס של עקרון (ס"א אינו) כדי שתעקר ומקושטת ככלה ומאכילה מעדנים וחברתה נזופה ואכלה כאלמנה וזהו שפירש איוב (כד כא) רועה עקרה לא תלד ואלמנה לא ייטיב כמו שפורש באגדת חלק: עדה – היא של פריה ורביה ועל פס שמגונה עליו ומוסרת מאלכו (ס"א ממאכלו) עדה תרגום של סורה: כלה – היא של תשמיש על פס שיושבת תמיד בלבו דברי אגדה הם בצראשית רבה:

(כ) אבי יושב אהל ומקנה – הוא היה הראשון לרועי בהמות במדברות ויושב אהלים חדש כאן וחדש כאן בשביל מרעה לאנו וכשכלה המרעה במקום זה הולך ותוקע

ידעתי – נעשה כגונב דעת העליונה: השומר אחי – לשון תימה הוא וכן כל ה"א הנקודה בחטף פתח:

(י) דמי אחיך – דמו ודם זרעיותיו. ד"א שפעה בו פלעים הרבה שלא היה יודע מהיכן נפשו יולאה: מן האדמה – יותר ממה שנתקללה היא כבר בעונה וגם בזו הוסיפה לחטוא:

(יא) אשר פתחה את פיה לקחת את דמי אחיך וגו' – והגני מוסיף לה קללה אלא לך לא תוסף תת כחה (ס"א הכל דבור אחד ממן האדמה עד כאן):

(יב) נע ונד – אין לך רשות לדור במקום אחד:

(יג) גדול עוני מנשוא – בתמיה אתה טוען עליונים ותחתונים ועוני אי אפשר לטעון:

(טו) לכן כל הורג קין – זה אחד מן המקראות שקצרו דבריהם ורמזו ולא פירשו. לכן כל הורג קין לשון גערה כה יעשה לו כך וכך עונשו ולא פירש עונשו: שבעתים יוקם – איני רואה להגם מקין עכשיו לסוף שבעה דורות אני נוקם נקמתי ממנו שיעמוד למך מצני בניו ויהרגו וסוף המקרא שאמר שבעתים יוקם והיא נקמת הבל מקין למדנו שתחלת מקרא לשון גערה היא שלא תהא בריה מזיקתו וכיוצא בו (שמואל ב' ה') ויאמר דוד כל מכה יבוסו ויגע בלגור ולא פירש מה יעשה לו אבל דבר הכתוב ברמז כל מכה יבוסו ויגע בלגור ויקרב אל השער ויבצטנו ואת העורים וגו' וגם אותם יכה על אשר אמרו העור והפסח לא יבא אל תוך הבית המכה את אלו אני אעשנו ראש ושר כאן קצר דבריו וזדה"א (יא ו) פירש יהיה לראש ולקר:

וישם ה' לקין אות – חקק לו אות משמו במלחו (ס"א ד"א כל מולאי יהרגני הבהמות והחיות אבל בני אדם עדיין לא היו שירא מהם רק אביו ואמו ומהם לא היה ירא שיהרגוהו אלא אמר עד עכשיו היה פחדתי על כל החיות כמ"ש ומוראכם וגו' ועכשיו בשביל עון זה לא ייראו ממני החיות ויהרגוני מיד וישם ה' לקין אות החזיר מוראו על הכל):

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

שטות א"כ אין הקב"ה גובה את חובו ומקיים את דברו:

(כה) וידע אדם וגו' – בא לו למך אלל אדם הראשון וקבל על נשיו אמר להם וכי עליכם לרקק על גזירתו של מקום אתם עשו מצותכם והוא יעשה את שלו אמרו לו קשוט עצמך תחלה והלא פרשת מאשתך זה מאה ושליש שנה משנקנסה מיתה על ידך מיד וידע אדם וגו' ומהו עוד ללמדך שנתוספה לו תאוה על תאוותו (בב"ר):

(כו) אז הוחל. לשון חולין לקרא את שמות האדם ואת שמות העצבים בשמו של הקב"ה לעשותן אלילים ולקרותן אלהות:

(א) זה ספר תולדות אדם – זו היא ספירת תולדות אדם. ומדרשי אגדה יש רבים: ביום ברוא וגו' – מגיד שביום שנברא הוליד: (ג) שלשים ומאת שנה – עד כאן פירש מן האשה (ב"ר):

(כד) ויתהלך חנוך – (ב"ר) לדיק היה וקל (ס"א וקבל) בדעתו לשבז להרשיע לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו וזהו ששינה הכתוב צמיחתו לכתוב ואינו בעולם למלאות שנותיו:

כי לקח אותו – לפני זמנו כמו (יחזקאל כד) הגני לוקח ממך את מחמד עיניך:

(כח) ויולד בן – שממנו נבנה העולם:

(כט) זה ינחמו – יניח ממנו את עצבון ידינו עד שלא בא נח לא היה להם כלי מחרישה והוא הכין להם והיתה הארץ מוֹלֵיִתָּה קוֹלֵים ודרדרים כשזרעים חטים מקללתו של אדה"ר ובימי נח נחה וזהו ינחמו. ואם לא תפרשהו כך אין טעם הלשון נופל על השם ואתה צריך לקרות שמו מנחם:

(לג) בן חמש מאות שנה – א"ר יודן מה טעם כל הדורות הולידו לק' שנה וזה לחמש מאות אמר הקב"ה אם רשעים הם יאבדו במים ורע (ס"א זרע של דיק זה) ללדיק זה ואם לדיקים הם אטריח עליו לעשות תיבות הרבה כבש את מעיינו ולא הוליד עד חמש מאות שנה כדי שלא יהא יפת הגדול שבבני ראוי לעונשין לפני המבול (ב"ר) דכתיב (ישעיה סה) כי הנער בן מאה שנה ימות ראוי

אהלו במקום אחר ומדרש אגדה בונה בתים לעבודת כוכבים כמה דאת אמר (יחזקאל ח) סמל הקנאה המקנה וכן ואחיו תופש כנור ועוגב לומר לעבודת כוכבים:

(כז) תובל קין – תובל אומנתו של קין. תובל לשון תבלין תיבול והתקין אומנתו של קין לעשות כלי זיין לרואחים: לטש כל חרש נחשת וברזל – מחדד אומנות נחשת וברזל כמו ילטוש עיניו לי (איוב ט"ז) חורש אינו לשון פועל (בסגור"ל) אלא לשון פועל (בציר"י) שהרי נקוד קמץ קטון. (דהיינו בציר"י) וטעמו למטה כלומר מחדד ומנחלח כל כלי אומנות נחשת וברזל: נעמה – היא אשתו של נח בב"ר:

(כג) שמעון קולי – שהיו נשיו פורשות ממנו מתשמיש לפי שהרג את קין ואת תובל קין בנו שהיה למך סומא ותובל קין מושכו וראה את קין ונדמה לו כחיה ואמר לאביו למשוך בקשת והרגו וכיון שידע שהוא קין זקנו הכה כף אל כף וספק את בנו ביניהם והרגו והיו נשיו פורשות ממנו והוא מפייסן: שמעון קולי – להשמע לי לתשמיש וכי איש אשר הרגתי לפעמי הוא נהרג וכי אני פלעתיו מזיד שיהא הפצע קרוי על שמי וילד אשר הרגתי לחבורתי נהרג כלומר ע"י חבורתי בתמייה והלא שוגג אני ולא מזיד לא זהו פלעמי ולא זהו חבורתי: פלע – מכת חרב או חץ מקלדור"ה בלע"ז:

(כד) כי שבעתים יוקם קין – קין שהרג מזיד נתלה לו עד ז' דורות אני שהרגתי שוגג לא כ"ש שיתלה לי שביעיות הרבה: שבעים ושבעה – לשון רבוי שביעיות אחז לו כך דרש רבי תנחומא. ומדרש בראשית רבה לא הרג למך כלום ונשיו פורשות ממנו משקיימו פריה ורביה לפי שנגזרה גזירה לכלות זרעו של קין לאחר שבעה דורות אמרו מה אנו יולדות לבהלה למחר המבול בא ושטף את הכל והוא אומר להן וכי איש הרגתי לפלעמי וכי אני הרגתי את הכל שהיה איש בקומה וילד בשנים שיהא זרעי כלה באותו עון ומה קין שהרג נתלה לו שבעה דורות אני שלא הרגתי לא כ"ש שיתלו לי שביעיות הרבה וזה ק"ו של

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

במקום: אנשי השם – אותם שנקבו בשמות עירד מחויאל מתושאל שנקבו ע"פ אבדן שנמוחו והתשו ד"א אנשי שממון ששממו את העולם:

(ו) וינחם ה' כי עשה – נחמה היתה לפניו שבראו בתחוננים שאילו היה מן העליונים היה ממרידן. צב"ר: ויתעצב – האדם: אל לבו – של מקום עלה במחשבתו של מקום להעליבו זה תרגום אונקלוס. ד"א וינחם נהפכה מחשבתו של מקום ממדת רחמים למדת הדין עלה במחשבה לפניו מה לעשות באדם שעשה בארץ. וכן כל לשון נחום שבמקרא לשון נמלך מה לעשות (במדבר כג) וכן אדם ויתנחם (דברים לב) ועל עבדיו יתנחם (שמות לב) וינחם ה' על הרעה (שמואל טו) נחמתי כי הגמלתי. כולם לשון מחשבה אחרת הם:

ויתעצב אל לבו – נתאבל על אבדן מעשה ידיו כמו (ש"ב יט) נעצב המלך על בנו. וזה כתבתי לתשובת המינים. אפיקורוס אחד שאל את רבי יהושע בן קרחה א"ל אין אתם מודים שהקב"ה רואה את הנולד אמר לו הן אמר לו והא כתיב ויתעצב אל לבו אמר לו נולד לך בן זכר מימך אמר לו הן אמר לו ומה עשית אמר לו שמחתי ושימחתי את הכל. א"ל ולא היית יודע שסופו למות אמר לו בשעת חדותא חדותא בשעת אבלא אבלא. אמר לו כך מעשה הקב"ה אע"פ שגלוי לפניו שסופן לחטוא ולאבדן לא נמנע מלבראן (וע' צב"ר"ס) בשביל הדלוקים העתידים לעמוד מהם:

(ז) ויאמר ה' אמחה את האדם – הוא עפר ואביא עליו מים ואמחה אותו לכך נאמר לשון מחוי: מאדם עד בהמה – אף הם השחיתו דרכם (צ"ר) ד"א הכל נברא בשביל האדם וכיון שהוא כלה מה אורד באלו: כי נחמתי כי עשיתם – חשבתו מה לעשות להם על אשר עשיתם:

לעונש לעתיד וכן לפני מתן תורה: את שם ואת חם ואת יפת. והלא יפת הגדול הוא אלף בתחלה אתה דורש את שהוא לדיק ונולד כשהוא מהול ושאברהם ילא ממנו וכו' (צב"ר):

(ב) בני האלהים – בני השרים והשופטים. ד"א בני האלהים הם השרים ההולכים בשליחותו של מקום אף הם היו מתערבים בהם. כל אלהים שבמקרא לשון מרות וזה יוכיח (שמות ז) ואתה תהיה לו לאלהים (שם ז) ראה נתתיך אלהים: כי טבת הנה – אמר רבי יודן טבת כתיב כשהיו מטיבין אותה מקושטת ליכנס לחופה היה גדול נכנס וזועלה תחלה (צ"ר): מכל אשר בחרו – אף בעולת בעל אף הזכר והבהמה (צ"ר):

(ג) לא ידון רוחי באדם – לא יתערעם ויריב רוחי עלי בשביל האדם: לעולם – לאורך ימים הנה רוחי נדון בקרבי אם להשחית ואם לרחם לא יהיה מדון זה צרוחי לעולם כלומר לאורך ימים: בשגם הוא בשר – כמו בשגם באגו"ל כלומר בשביל שגם זאת בו שהוא בשר ואעפ"כ אינו נכנע לפני ומה אם יהיה אף או דבר קשה. כיוצא בו (שופטים ה) עד שקמתי דבורה כמו קמתי. וכן אתה מדבר עמי כמו שאתה אף בשגם כמו בגם: והיו ימיו וגו' – עד ק"ד שנה אחר כך להם אפי ואם לא ישובו אביא עליהם מצול וא"ת משנוולד יפת עד המצול אינו אלף מאה שנה אין מוקדם ומאוחר בתורה (פסחים ו) כבר היתה הגזירה גזורה עשרים שנה קודם שהוליד נח תולדות וכן מצינו בסדר עולם. ויש מדרשי אגדה רבים בלא ידון אבל זה הוא אחרת פשוטו:

(ד) הנפלים – על שם שנפלו והפילו את העולם ובלשון עברית לשון ענקים הוא: בימים ההם – (צ"ר) בימי דור אנוש ובני קין: וגם אחרי כן – אע"פ שראו באבדן של דור אנוש שעלה אוקיינוס והאיף שליט העולם לא נכנע דור המצול ללמוד מהם: אשר יבאו – היו יולדות ענקים כמותם: הגבורים – למרוד

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

נביא – ישעיה פרק מב' – מג'

(ח) כה אמר האל יהוה בורא השמים ונוטיהם רקע הארץ וצאצאיה נתן נשמה לעם עליה ורוח להלכים בה: (י) אני יהוה קראתיך בצדק ואחזק בידך וצאצאך ואתנה לברית עם לאור גוים: (י) לפקח עינים עוררות להוציא ממסגור אסיר מבית פלא ישבי חשוך: (ח) אני יהוה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים: (ט) הראשנות הנה באו וחדשות אני מגיד בטרם תצמחנה אשמיע אתכם: (י) שירו ליהוה שיר חדש תהלתו מקצה הארץ יורדי הים ומלאו איים וישביהם: (יא) ישאו מדבר ועריו חצרים תשב קדר ירנו ישבי סלע מראש הרים יצוחו: (יב) ישימו ליהוה כבוד ותהלתו באיים יגידו: (יג) יהוה בגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריך על איביו יתגבר: (יד) החשיתי מעולם אחריש אתאפק פיולדה אפעה אשם ואשאף יחד: (טו) אחריב הרים וגבעות וכל עשבם אוביש ושמתי נהרות לאיים ואגמים אוביש: (טז) והולכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו אדריכם אשים מחשוך לפניהם לאור ומעקשים למישור אלה הדברים עשיתם ולא עזבתם: (יז) נסגו אחור יבשו בשת הבטחים בפסל האמרים למסכה אתם אלהינו: (יח) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות: (יט) מי עור כי אם עבדי וחרש כמלאכי אשלח מי עור כמשלם ועור כעבד יהוה: (כ) ראית (ראות) רבות ולא תשמור פקוח אזנים ולא ישמע: (כא) יהוה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: (כב) והוא עם בזוז ושסוי הפח בחורים בלם ובבתי כלאים החבאו היו לבז ואין מציל משסה ואין אמר השב: (כג) מי בכם יאזין זאת יקשב וישמע לאחור: (כד) מי נתן למשסה (למשסה) יעקב וישראל לבזוזים הלוא יהוה זו חטאנו לו ולא אבו בדרךיו הלוח ולא שמעו בתורתו: (כה) וישפך עליו חמה אפו ועזוז מלחמה ותלהטהו מסביב ולא ידע ותבער בו ולא ישים על לב: (כז) ועתה כה אמר יהוה בראך יעקב ויצאך ישראל אל תירא כי גאלתיך קראתי בשמך לי אתה: (כח) כי תעבר במים אתה אני ובנהרות לא ישטפוהו כי תלך במו אש לא תקוה ולהבה לא תבער בה: (כט) כי אני יהוה אלהיך קדוש ישראל מושיעך נתתי כפרך מצרים פוש וסבא תחתיה: (ל) מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיה ולאמים תחת נפשך: (לא) אל תירא כי אתה אני ממזרח אביא זרעה וממערב אקבצך: (לב) אמר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ: (לג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: (לד) הוציא עם עור ועינים יש וחדשים ואזנים למו: (לה) כל הגוים נקבצו יחדו ויאספו לאמים מי בהם יגיד זאת וראשנות ישמיענו יתנו עדיהם ויצדקו וישמעו ויאמרו אמת: (לו) אתם עדי נאם יהוה ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה:

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

משנה – מקואות פרק א'

(א) שֵׁשׁ מַעְלוֹת בְּמִקְוֹאוֹת, זו לְמַעַלָּה מִזוֹ, וְזוֹ לְמַעַלָּה מִזוֹ. מִי גָבְאִים, שְׁתֵּה טָמֵא וְשְׁתֵּה טָהוֹר, טָמֵא. שְׁתֵּה טָמֵא וּמִלֵּא בְּכֵלֵי טָהוֹר, טָמֵא. שְׁתֵּה טָמֵא וְנָפַל בְּכַר שֶׁל תְּרוּמָה, אִם הִדִּיתָ, טָמֵא. וְאִם לֹא הִדִּיתָ, טָהוֹר:

רע"ב – (א) שש מעלות במקואות – מקומות של כינוס מים יש בהן שש מעלות, כל אחת מהן גדולה מהצרתה: מי גזים – חפירה שבקרקע המכונסין בה מים שאינן שאובין והן פחות מארבעים סאה שהיא שיעור מקוה: גזים – לשון מים מגבא (ישעיה ל): שטה טמא ושטה טהור טמא – אם שטה מאותן המים טמא תחלה, ואחר כך שטה מהן הטהור, נטמא הטהור, לפי שנפלה טפה מפיו של טמא לתוך הגבא, ושמא שטה אותה הטהור ונטמא, להשטה משקין טמאים פוסל את התרומה, והוא משמונה עשר דבר שגזרו בו ציוס כלאיתא פרק קמא דשבת. ואע"ג דאינו פוסל את התרומה אלא אם כן שטה רביעית, מכל מקום כשצאה הטפה הטמאה בפיו, טימאה כל המשקין שבפיו ואותה טפה

לֹא סִלְקָא לֵהּ הַשְׁקָה בְּגִבְאָה, דְּמִיִּירֵי כְּשֹׁאֵין צו אַרְבַּעִים סָאָה כְּדַקְחֵנִי בְּסִיפָא. וְעַל יְדֵי נִגְיַעַת הַטְּמֵא אֵין מִי הַגְּבָא מִיִּטְמָאִים עַד שִׁתְּלָשׁוּ. וְהִכִּי אֵיחָא בְּחוּסְפָתָא: מִילָא צְבִילֵי טָהוֹר – מִן הַמַּיִם שְׂבַגְבָּא לְאַחַר שְׁטָה צו הַטְּמֵא. דְּחִיִּישֵׁין לְאוּתָה טַפָּה כְּדַפְרִישֵׁית נְטֵמָא הַכֵּלִי שֶׁהַכֵּלִים מִיִּטְמָאִין בְּנִגְיַעַת מִשְׁקִין טְמֵאִין: אִם הִדִּיתָ אֶת הַכֵּכֶר, טְמֵא. וְאִם לֹא, טָהוֹר, מִפְּנֵי שֹׁאֵין מִי גְבָאֵין עֲלוּלִים לְקַבֵּל טוּמְאָה עַד שִׁתְּלָשׁוּ, הַלֵּכֶךְ, אִם לֹא הִדִּיתָ, טָהוֹר. וְאִפִּילוּ כְּשֶׁהַגִּיבָה הַכֵּכֶר לֹא הוֹחֲשָׁבוּ מִים שְׂבו לְקַבֵּל טוּמְאָה מִן הַטְּפָה, שְׁנַחֲצַטְלָה הַטְּפָה בְּמֵים הַטְּהוֹרִים אֲבָל כְּשֶׁהִדִּיתָ, הוֹחֲשָׁבוּ וְהוֹכְשָׁרוּ מִים שְׂבִידֵיו לְקַבֵּל טוּמְאָה מִן הַטְּפָה וְלֹא נַחֲצַטְלָה בְּהוֹן אֲלֵא אֲדַרְבַּע נְטֵמָאוּ וְטִימָאוּ אֶת הַכֵּכֶר:

(ב) מִלֵּא בְּכֵלֵי טָמֵא וְשְׁתֵּה טָהוֹר, טָמֵא. מִלֵּא בְּכֵלֵי טָמֵא וּמִלֵּא בְּכֵלֵי טָהוֹר, טָמֵא. מִלֵּא בְּכֵלֵי טָמֵא וְנָפַל בְּכַר שֶׁל תְּרוּמָה, אִם הִדִּיתָ, טָמֵא. וְאִם לֹא הִדִּיתָ, טָהוֹר:

רע"ב – (ב) מילא בכלי טמא – לעיל אשמעינן כשהטומאה צאה למים מחמת אדם

(ג) נָפְלוּ מֵיִם טָמֵאִים וְשְׁתֵּה טָהוֹר, טָמֵא. נָפְלוּ מֵיִם טָמֵאִים וּמִלֵּא בְּכֵלֵי טָהוֹר, טָמֵא. נָפְלוּ מֵיִם טָמֵאִים וְנָפַל בְּכַר שֶׁל תְּרוּמָה, אִם הִדִּיתָ, טָמֵא. וְאִם לֹא הִדִּיתָ, טָהוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָוִמֵר, בֵּין שֶׁהִדִּיתָ בֵּין שֶׁלֹּא הִדִּיתָ, טָמֵא:

רע"ב – (ג) נפלו מים טמאים – הכא אשמעינן שמי גבאים הללו מקבלין טומאה על ידי משקין טמאין שנפלו בהן: ר"ש אומר בין שהדיח בין שלא הדיח – אכולהו קאי ר' שמעון, בין אטומאה שצאה מחמת אדם, בין מחמת כלי, בין מחמת משקין, בכלהו סבירא

(ד) נָפַל לְתוֹכָן מַת, או שֶׁהִלֵּךְ בְּהוֹן הַטְּמֵא, וְשְׁתֵּה טָהוֹר, טָהוֹר. אַחַד מִי גָבְאִים, מִי בּוֹרוֹת, מִי שִׁיחִין, מִי מַעְרֹוֹת, מִי תְּמִצִּיּוֹת שֶׁשֶּׁסְּקוּ, וּמִקְוֹאוֹת שֹׁאֵין בָּהֶם אַרְבָּעִים סָאָה, בְּשַׁעַת הַגְּשָׁמִים הַכֵּל טָהוֹר. פְּסָקוּ הַגְּשָׁמִים,

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

הקְרוּבִים לְעִיר וְלְדָרָה, טְמֵאִים. וְהִרְחֹקִים, טְהוֹרִין, עַד שְׁיִהְיֶכֶּה רַב בְּנֵי אָדָם:

זמן שלא פסקו ההרים מזחילתן, אע"פ שפסקו הגשמים, אין נחשבין כמי גבאים, ומי הגשמים הנזחלין אחר כך מן ההרים מבטלים הטפה הטמאה אף על פי שהמים הראשונים לא בטלוהו. והכי תגן בפרק ב' למכשירין (משנה ב) מי שפיכות שירדו עליהם מי גשמים אם רוב מן הטמאה, טהור. אימתא, בזמן שקדמו מי שפיכות. אבל קדמו מי גשמים, אפילו כל שהוא, מי שפיכות טמא: הקרובים לעיר ולדרך טמאים – דחיישינן שמא שטה (מהן) טמא או מילא בכלי טמא: עד שיהלכו רוב בני אדם – השיירות ההולכות בדרך רחוקה. דאז טמאים שמא שטה מהן אדם טמא או מילא בכלי טמא:

(ה) מֵאִימַתֵי טְהוֹרָתָן, בֵּית שְׂמֵאֵי אֹמְרִים, מְשִׁירְבוּ וַיִּשְׁטוּפוּ. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, רְבוּ אֶף עַל פִּי שְׂלֵא שְׁטוּפוּ. רַבֵּי שְׂמֵעוֹן אֹמְרִי. שְׁטוּפוּ אֶף עַל פִּי שְׂלֵא רְבוּ. בְּשִׂרְיָן לַחֲלָה וְלִטּוֹל מִהֶן לַיָּדִים:

אחר כך על המים שהיו בהן בשעת טומאתן, נטהרו, אע"פ שלא שטפו ויאלו לחוץ: ר' שמעון אומר מששטפו – מי גשמים על גדותיו של גבא ויאלו לחוץ, נטהר הגבא: אע"פ שלא רבו – מי הגשמים שצאו אחרי כן על המים שהיו בגבא בשעת טומאתן: כשרים לחלה – מי גבאים הללו דתגן צמתניתין, כשרים להשתמש בהן לחלה ללוש ולבשל בהן חלה: ולטול מהן לידים – לכל דבר שרריך נטילת ידים:

(ו) לְמַעַלְה מִהֶן, מִי תִמְצִיּוֹת שְׂלֵא פְּסָקוּ. שְׂתָה טְמֵא וְשְׂתָה טְהוֹר, טְהוֹר. שְׂתָה טְמֵא וּמִלֵּא בְּכָלֵי טְהוֹר, טְהוֹר. שְׂתָה טְמֵא וְנִפְלַל בְּכָר שֶׁל תְּרוּמָה, אֶף עַל פִּי שְׁהִדִּיתָ, טְהוֹר. מִלֵּא בְּכָלֵי טְמֵא וְשְׂתָה טְהוֹר, טְהוֹר. מִלֵּא בְּכָלֵי טְמֵא וּמִלֵּא בְּכָלֵי טְהוֹר, טְהוֹר. מִלֵּא בְּכָלֵי טְמֵא וְנִפְלַל בְּכָר שֶׁל תְּרוּמָה, אֶף עַל פִּי שְׁהִדִּיתָ, טְהוֹר. נִפְלְוּ מִיָּם טְמֵאִים וְשְׂתָה טְהוֹר, טְהוֹר. נִפְלְוּ מִיָּם טְמֵאִים וּמִלֵּא בְּכָלֵי טְהוֹר, טְהוֹר. נִפְלְוּ מִיָּם טְמֵאִים וְנִפְלַל בְּכָר שֶׁל תְּרוּמָה, אֶף עַל פִּי שְׁהִדִּיתָ, טְהוֹר. בְּשִׂרְיָן לַתְּרוּמָה וְלִטּוֹל מִהֶם לַיָּדִים:

שירדו עליהן אלו מבטלים הטפה הראשונה הטמאה שהיתה בגבא, לפיכך שטה טמא

רע"ב – (ד) או שהלך בהן הטמא ושטה טהור טהור – שאין מי גבאים עלולים לקבל טומאה עד שיתלשו, כדאמרן לעיל: אחד מי גבאים מי צורות מי שיחין – כולו שוין לכל הדינים דתנינן צמתניתין עד המעלה השנית. צורות, הן עשוין עגולין. שיחין, ארוכין וקצרים. מערות, מרובעות מכוסות בקירוי אלא שיש להן פה: מי תמאיות שפסקו – גשמים היוצרים על ההרים ומתמאין המים ומצבעעין מן ההרים לאחר שפסקו הגשמים ופסקו ההרים מזחילתן, אותן המים הנשארים הן כמי גבאים, ואם שטה מהן אדם טמא או מילא בכלי טמא או נפלו בהן משקין טמאין, אין הטפה הטמאה מתבטלת בהן אבל כל

רע"ב – (ה) מאימתי טהרתן – של קרובים ורחוקין: משירבו וישטופו – משירדו גשמים וירבו מי הגשמים על המים שהיו בהם כבר קודם ששטה (מהם) הטמא או שמיילא מהם בכלי טמא, וגם שיהו שוטפין ויעברו על שפת הגבא ויאלו לחוץ. ושיעור השטיפה כל שהוא: רבו – לא כצית שמאי דבעו תרווייהו שירבו וישטופו, אלא כיון שרבו מי גשמים שצאו אחר כך על המים שהיו בהן בשעת טומאתן, נטהרו, אע"פ שלא שטפו ויאלו לחוץ: ר' שמעון אומר מששטפו – מי גשמים שצאו

רע"ב – (ו) מי תמאית שלא פסקו – ההרים מזחילתן ועדיין הן מבצבצין מימי הגשמים

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

הטמאים, ואילו הכא עלתה. אצל אין כשרים לטבילת אדם וכלים וידים:

והנה טהור כל זמן שלא פסקו: טהור – מים טמאים שנפלו שם, נטהרו. וזו היא המעלה, להני ללעיל לא עלתה טבילה למים

(ו) לְמַעַלְה מִהוּ, מִקְוֵה שְׁיֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה, שָׁבוּ טוֹבְלִין וּמִטְבִּילִין. לְמַעַלְה מִהוּ, מַעַין שְׁמִימִיו מַעֲטִין וְרַבּוּ עָלָיו מִיָּם שְׁאוּבִין, שָׁוָה לְמִקְוֵה לְטַהֵר בְּאִשְׁבְּרוֹ, וְלַמַּעַין לְהַטְבִּיל בּוֹ בְּכָל שְׁהוּא:

באשכורן, והאי משום מים שאובים מרובים שבו שיה למהקוה לטהר באשכורן ולא בזוחלין: ולמעין להטביל בו ככל שהוא – ולא צעי ארבעים סאה כמקוה, דאין מקוה מטהר צפחות מארבעים סאה, והאי מטהר ככל שהוא כמעין:

רע"ב – (ז) טובלין – בני אדם כל גופו: ומטבילין – הכלים, והידים למידי דצעי טבילת ידים ולא סגי צנטילה, כגון לקדש: מעין – שמימיו נובעים, והמים הנובעים מעטים מן המים שאובין ששפכו בחוכו: שיה למהקוה לטהר באשכורן – ולא בזוחלין. דקיימא לן מעין מטהר בזוחלין ומקוה מטהר

(ח) לְמַעַלְה מִהוּ, מִיָּם מִכּוּן, שְׁהוּ מְטַהֲרִין בְּזוּחְלִין. לְמַעַלְה מִהוּ, מִיָּם חַיִּים, שְׁבָהוּן טְבִילָה לְזָבִים, וְהַזְיָה לְמִצְוֵרְעִים, וּכְשָׂרִים לְקַדֵּשׁ מִהוּן מִי חֲטָאת:

באשכורן: מים חיים – נובעים שאינן מוכין: שהן טבילה לזבים – דכתיב (ויקרא טו) ורחץ את צפרו במים חיים: והזיה למזרעים – דכתיב (שם יד) אל כלי חרש על מים חיים: וכשרים לקדש בהן מי חטאת – דכתיב (במדבר יט) מים חיים אל כלי:

רע"ב – (ח) מים מוכין – מים נובעים שהן מלוחים או חמים: שהן מטהרים בזוחלין – ואילו מעין שמימיו מועטים ללעיל אינו מטהר בזוחלין אלא באשכורן: מים חיים מטהרים בזוחלין – ואילו מעין שמימיו מועטים ללעיל אינו מטהר בזוחלין אלא

גמרא – נדה דף ז' ע"ב

תניא אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע אתה לא שמעת אני שמעתי אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי הרבה אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבא ויעיד אלא למי שראהו כל ימיו של רבי אליעזר היו עושין כרבי יהושע לאחר פטירתו של רבי אליעזר החזיר רבי יהושע את הדבר ליושנו כרבי אליעזר בחייו מאי טעמא לא משום דרבי אליעזר שמותי הוא וסבר אי עבדינן כוותיה בחדא עבדינן כוותיה באחרנייתא ומשום כבודו דר"א לא מצינן מחינן בהו לאחר פטירתו של ר"א דמצינו מחינן בהו החזיר את הדבר ליושנו:

רש"י על הגמרא

לא עבדינן כוותיה באחרנייתא: דמצינן מחינן בהו – אי עבדי כוותיה באחרנייתא:

אין אומרים למי שלא ראה את החדש שיבא ויעיד – שראה: שמותי – לשון שמתא שהרי ברכוהו כלאמרינן בההב (ב"מ ז' נט) הלכך

חק לישראל – פרשת בראשית יום ו'

זוהר – הקדמה בראשית דף יד' ע"ב

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל תִּלְתָּא אַנּוּן גְּרָמִין בִּישָׁא לְגְרַמְיֵיהּ. חַד מֵאן דְּלִיט גְּרַמְיָה. תְּנִינָא מֵאן דְּזִרְק נְהֵמָא אוּ פְרוּרִין דְּאִית בְּהוּ כְּזִית. תְּלִיתָא מֵאן דְּאוּקִיד שְׂרָגָא בְּמַפְקָא דְּשַׁבְּתָא עַד לֹא מָטוּ יִשְׂרָאֵל לְקַדּוּשָׁא דְּסַדְרָא דְּגָרִים לְנוּרָא דְּגִיּהֶנּם לְאֲדַלְקָא בְּהַאי נוּרָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיֵיהּ. דְּחַד דּוּכְתָא אִית בְּגִיּהֶנּם לְאַנּוּן דְּקָא מַחְלָלִי שַׁבְּתוֹת, וְאַנּוּן דְּעַנּוּשִׁין בְּגִיּהֶנּם לִיטִין לִיהּ לְהַהוּא דְּאוּקִיד שְׂרָגָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיָהּ, וְאִמְרִי לִיהּ (יִשְׁעִיָּה כב) הִנֵּה יִי מוֹטְלִטְלָה טְלִטְלָה גְּבַר וְגו' (יִשְׁעִיָּה כב) צְנוּף יִצְנַפְּהָ צְנַפְּהָ בְּדוּר אֶל אַרְצֵי רַחֲבַת יְדִים:

בְּגִין דְּלֹא יֵאוּת הוּא לְאֲדַלְקָא נוּרָא כַּד נִפִּיק שַׁבְּתָא עַד דְּמַבְדְּלִי יִשְׂרָאֵל בְּצִלוֹתָא וּמַבְדְּלִי עַל פְּסָא. בְּגִין דְּעַד הַהוּא זְמַנָּא שַׁבְּתָא הוּא, וּקְדוּשָׁה דְּשַׁבְּתָא שְׁלִיט עֲלֵנָּא. וּבְשַׁעְתָּא דְּמַבְדְּלִין עַל פְּסָא כָּל אַנּוּן חִיילִין וְכָל אַנּוּן מְשַׁרְיִין דְּאִתְמַנְן עַל יוֹמֵי דְּחוּל, כָּל חַד וְחַד יִתִּיב לְאַתְרֵיהּ וּפּוֹלְחֵינָהּ דְּאִתְמַנְי עֲלֵיהּ: בְּגִין דְּכַד עָאֵל שַׁבְּתָא וְאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא, קָדַשׁ אִתְעַד וְשְׁלִיט בְּעֲלָמָא, וְחוּל אִתְעַדִּי מְשׁוֹלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ, עַד שַׁעְתָּא דְּנִפִּיק שַׁבְּתָא לֹא תִיַּיבִין לְאַתְרֵיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּנִפִּיק שַׁבְּתָא לֹא תִיַּיבִין לְאַתְרֵיהּ עַד זְמַנָּא דְּאִמְרִי יִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קָדַשׁ לְחוּל. כְּדִין קָדַשׁ אִסְתַּלַּק, וּמְשַׁרְיִין דְּאִתְמַנְיָאוּ עַל יוֹמֵי דְּחוּל מִתְעַרְיִין וְתִיַּיבִין לְאַתְרֵיהּ כָּל חַד וְחַד עַל מַטְרֵיהּ דְּאִתְפַּקֵּד עֲלֵיהּ. וְעַם כָּל

הלכה – שולחן ערוך או"ח סימן ר"ן

סימן רנ – הכנת הסעודות לשבת:

(א) ישכים בבוקר ביום ששי להכין צרכי שבת, ואפילו יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו, כי רב חסדא היה מחתך הירק דק דק; ורבה ורב יוסף היו מבקעין עציים; ור"ז היה מדליק האש; ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס כלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול; ומהם ילמד כל אדם, ולא יאמר: לא אפגום כבודי, כי זה הוא כבודו שמכבד השבת:

הגה – ויש להשחזי הסכין בערב שבת, כי זהו מכבוד השבת שמכין עצמו לאכילה (כל בו וב"י בשם ספר חיי עולם):

(ב) ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, גד גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל